

SILOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 3. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izbija vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inostranstvo 10 L.
EKSKLJUCIVNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inostranstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Še ena sovražna podmornica potopljena

Uspešni napadi v vzhodni Afriki — Bombardiranje La Valette — Odbiti napadi pri Tobruku

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. okt. naslednje vojno poročilo št. 502:

Letala Kr. letalstva so nocoj bombardirala pomorsko oporišče La Valette (Malt).

Sovražna letala so izvršila napad na Napoli, kjer so odvrkla gotovo število bomb: zadeta so bila nekatera civilna poslopja, v katerih je bilo 12 oseb ubitih, 37 pa ranjenih; metanje zažigalnih drobcov je povzročilo na nekem kraju v mestu požare, ki so bili naglo omejeni in zadušeni.

V severni Afriki so bila sovražna mehanizirana sredstva pri poskusu izpada iz trdnjave Tobruk takoj zadeta od našega topništva in zavrnjena. Angleska letala so metala bombe na Bengazi in povzročila škodo na stanovanjskih hišah.

V vzhodni Afriki je naše ofenzivno izvidniško letalo obstreljevalo s strojno skupino prevoznih avtomobilov na področju pri Dabatu (severovzhodno od Gondarja) ter nekatero izmed njih zažgalo. Čeprav je bilo večkrat zadeto od živahnega protiletalskega ognja, se je naše letalo vrnilo. Oddelki posadke v Celgi.

ki so spremljali našo avtokolono z živili, so se spopadli s sovražniki, ki so bili poginjeni v beg.

V Sredozemlju je bila potopljena poleg že omenjene podmornice v včerajšnjem poročilu še druga podmornica, ki jo je zadela naša torpedovka pod poveljstvom korvetnega kapitana Luigia Franzonija.

Z operacijskega področja, 18. okt. s Italijanskimi bombniki so v noči na petek izvedli nov hud napad na pomorsko oporišče v La Valletti na Malti. Letalom se je posrečilo prebiti se skozi zaporni ogenj sovražnega protiletalskega topništva. Mnogo bomb je treščilo na objekte na oporišču ter povzročilo velike eksplozije in obsežne požare. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Poveljn'k v Gondarju povišan

Rim, 18. okt. u. General armijskega zbora Guglielmo Nasi, ki poveljuje oboroženim silam v Gondarju, je bil, kakor je bilo objavljeno v službenem listu vojnega ministrstva, zaradi vojaških zaslug imenovan za armijskega generala.

Pred važnimi odločitvami na Japonskem

Novo vladno sestavlja dosedanjí vojni minister general Tojo — Vse je odvisno od odnošajev z Ameriko

Tokio, 18. okt. s. Dosedanji vojni minister general Hideki Tojo je prejel mandat za sestavo nove japonske vlade. V dosedanjí vladi, ki se je opirala na novo združeno narodno stranko, je sodeloval od julija preteklega leta. V vojaških krogih je zelo znan sprito svojega strokovnega znanja in svojih političnih načel, ki so decela v skladu z novim nacionalnim pokretom.

Takoj po ostavki Konojeve vlade je vodilni zastopnik privatnega sveta Kido sklical privatni državni svet in povabil na njegovo sejo tudi vse višje ministrske predstavnike Okado, Hajašijo, Jonaja, Abeja, Hiroto in Vakaucikija. Agencija Domej je sedaj objavila, da je baš Hiroki priporočil vladarju, naj bi poveril misijo za sestavo nove vlade generalu Tojo.

General Tojo je takoj pričel konzultacije za sestavo novega kabineta. Razgovore je imel večerj ves dan. Sestal se je z večino dosedanjih članov vlade, kakor tudi z glavnimi zastopniki vojske in mornarice. Med tem je mikado sprejel v avdienci bivšega mornariškega ministra Hojokavo, kar je vzbudilo v političnih krogih posebno pozornost, ker bo verjetno Hojokavi pripadala važna vloga v novi vladi.

Kakor beleži agencija Domej, pa se osnove politike, ki so jo vodile dosedanje japonske vlade, ne bodo bistveno spremenile. Sestava nove vlade naj bi pomenila le nov in ojačen napor, da bi se vse politične struje v državi zedinile na osnovi nacionalnega programa. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da bo nova vlada v glavnem izvajala enako politiko kakor dosedanja, tako glede vojne v Kitajski kakor tudi glede ostvaritve japonske sfere v vzhodni Aziji in v skladu z obveznostmi, ki jih ima Japonska po trojnem paktu.

Listi poudarjajo, da je državi potrebna močna vojaška organizacija in zato tudi močnejša vlada. »Nič-Nič« opozarja, da so se Zedinjene države postavile proti Japonski že vse od mandžurskega konflikta dalje. Interesi obeh sil so v vzhodni Aziji diametralno nasprotni. Nadaljnji razvoj odnošajev z Ameriko bo za Japonsko odločilnega pomena. Prav zaradi tega sta potrebni v državi popolna sloga in čvrsto politično vodstvo.

Mrzlični posveti v Washingtonu

New York, 18. okt. s. Predsednik Roosevelt se je sestel s svojimi najbližjimi sodelavci v Beli hiši. Pozval jih je po seji, naj v nobenem primeru ne govore o sklepih, ki so bili sprejeti na tem posvetovalnem in ki so se, kakor kažejo poslušbene informacije, nanašali na krizo na Daljnem vzhodu ter na sovjetsko vojaško katastrofo. Indiskretne informacije pa vendar kažejo, da se stvarno nič ni spremenilo. Za stališče, ki ga je Washington zavzel, je najbolj značilna negotovost, ki je sicer Stimpson in Knox s svojim zadržanjem ne potrjujejo, o kateri pa priča velika zaskrbljenost, ki je nastala sprito najnovejšega razvoja položaja na Japonskem.

Washington, 18. okt. s. V zvezi s krizo na Japonskem, je Roosevelt odpovedal sejo vlade in sklical na posvet zunanega ministra Hulla, mornariškega ministra Knoxa, vojnega ministra Stimpsona in vrhovne poveljstvo vojske in mornarice. Posvet je trajal dve uri. Po seji so bili udeleženci sestanka zelo rezervirani. Minister Knox je novinarjem le izjavil, da razen dveh podmornic, ki so ju Zedinjene države že odstopile Veliki Britaniji, nadaljnjih 12 podmornic ne bodo prepustile Angležem, kakor je bilo splošno v navado.

Ameriški hujskači

New York, 18. okt. s. Intervencijski senator Popper, ki ga v mnogih ameriških krogih smatrajo za enega izmed neposrednih sodržnikov predsednika Roosevelta, je izjavil ob priliki nekega intervjuja, da morajo Zedinjene države do skrajnosti ojačati svoje oboroževanje, da bi lahko izločile japonsko vojno brodogradnjo s Oceana. Tudi neki drugi senator je ta teden podal slično izjavo o potrebi, da se prično sovražnosti z Japonsko.

Dve izjavi ameriškega mornariškega ministra

Washington, 18. okt. Mornariški minister Knox je podal v četrtak izjavo, da ameriške obdave petroleja Rusiji preko Vladivostoka doslej niso bile prekinjene. Nadalje je izjavil, da bo mnogo angleskih vojnih ladij, ki so bile poškodovane, popravljenih v avstralskih ladjedelnicah, ker v ameriških ladjedelnicah ni prostora za vse. S prvo izjavo je Knox še enkrat dokazal, da se Zedinjene države nečisto odloči svojim protijaponskim načrtom, čeprav se formalno še nadalje pogajajo z Nomuro, z drugo izjavo pa je priznal, v kakšnem obnem položaju je angleska vojna mornarica.

Povratak ameriške delegacije iz Moskve

Washington, 18. okt. s. Politični krogi z velikim zanimanjem pričakujejo povratak Harrimana iz Evrope, ki je za t dni napovedan. Skupno z njim se vrne v Ameriko tudi vsa ameriška delegacija, ki je sodelovala na moskovski konferenci.

Umik ameriških trgovinskih ladij iz japonskih voda

Washington, 18. okt. s. V pooblaščenih krogih se je izvedelo, da so ameriške tovarne ladje prejele nalog, naj se zaradi položaja na Tihem Oceanu nemudoma umaknejo iz japonskih in kitajskih voda.

Rooseveltovo predlog sprejet

Washington, 18. okt. s. Reprezentativna zbornica je sprejela včeraj z 259 proti 138 glasovom načrt zakona, ki pooblašča vlado, da poskrbi za oborožitev trgovinskih ladij. Načrt zakona je bil nato predložen senatu.

Poveljn'k ameriškega letalstva prispel v Anglijo

Amsterdam, 18. okt. u. Angleska potslužbena agencija poroča, da je prispel v Anglijo poveljn'k ameriškega letalstva general Butt.

Uvedba cenzure

New York, 18. okt. u. Izvedelo se je, da pripravljajo v mornariškem ministrstvu uvedbo cenzure za vsa korespondenca z tujino. Cenzurirana bo tudi novinarska korespondenca.

Rimski poslanik USA pri Rooseveltu

Washington, 18. okt. u. »Associated Press« poroča, da je bil ameriški poslanik v Rimu Phillips, ki se je pred dnevi prišel v Zedinjene države, pri predsedniku Rooseveltu. Poroča mu je o svojem delovanju.

Obnovite naročnino!

Po padcu Odese poostrena borba za Moskvo

Večina državnih uradov in ves diplomatski zbor so že zapustili sovjetsko prestolnico, ki se pripravlja na skrajno obrambo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. okt. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Pod vrhovnim poveljstvom državnega voditelja Rumunije, maršala Antonescu, je rumunska armada pod poveljstvom armadnega generala Jacobicia in podpirana od nekaterih posebnih oddelkov nemške vojske in nemškega letalstva zavzela 16. oktobra mesto in luko Odese. S tem so bile zmagovito zaključene dva meseca trajajoče hude borbe s sovražnikom v globoko razčlenjenih postojankah pred Odese. Plan je še nepregleden. Z Odese je bilo sovražniku iztrgano znatno industrijsko središče, eno njegovih najvažnejših mest in največja luka v Črnem morju.

Na morju pred Odese je napadlo z velikim uspehom nemško letalstvo transportne ladje, na katerih se je skušal sovražnik umakniti iz mesta. Z zadetki bomb je bilo potopljenih 6 trgovskih ladij s skupno 30.000 tonami, 8 nadaljnjih velikih ladij pa je bilo hudo zadetih, en sovjetski brzi čoln pa uničen.

Italijanski ekspedicijski zbor zbira nove latorike

Z vzhodnega bojišča, 18. okt. s. Vojne operacije proti sovjetskim silam, ki so se sposobne za borbo in važnejšim postojankam, ki so se v sovražnih rokah, so se v zadnjih dneh ojačile. Sovražnik, ki očitno že sluti usodo, ki ga čaka, se skuša na vse načine izmakniti se udarcem italijanskih in nemških sil ter se skuša umakniti na oddaljenejša postojanka in zapletati v borbo manjše oddelke tako, da bi bil nasproti njim sprito svoje velike množine vojnih potrebščin v premoči. Obkoljevalni manevri osnih sil pa ovirajo sleherni sovražno operacijo v tem pravcu.

Italijanske sile so sprito dosedanjih uspehov vedno bolj navdušene za borbo in vedno bolj prepričane o svoji zmagi. Na področju, na katerem se bora, se je nasprotnik umaknil proti vzhodu. Takoj ga je pričela zasledovati brza kolona, ki je morala prestopiti velike težave zaradi neugodnih vremenskih prilik in nemogočih cest.

Med Azovskim morjem in Donecom se nadaljuje zasledovanje poraženega sovražnika po nemških, italijanskih, madžarskih in slovaških četah.

Na severnem odseku vzhodne fronte so se oddelki španske legije uspešno udeleževali borb. V ostalem potekajo operacije na vzhodu po načrtu.

Uspešni letalski napadi so bili usmerjeni večerj in v pretekli noči proti vojno važnim napravam v Moskvi. Tudi Petrograd je bil v noči na 17. oktober ponovno bombardiran. Ob izlivu reke Humber in zapadno od otočka Scilly je bila potopljena velika trgovska ladja in še neka druga ladja z 1500 tonami. Na angleški južnovzhodni in zapadni obali so bojna letala bombardirala luške naprave sovražnika.

Nekaj angleških bombnikov je vrglo v pretekli noči v zapadni Nemčiji eksplozivne in zažigalne bombe. V nekaterih krajih je nastala neznatna škoda. Ena sovražna letalo je bilo sestreljeno.

Zasledovanje pa ima dvojen namen. Sovražniku ne gre dati niti trenutek miru in treba je prodirati vzporedno z oddelkom nemških oklopnih sil. Italijanska konjenica in baterije s konjsko vprego so se pri tem izkazale z izredno brzino in odpornostjo.

Italijanski ekspedicijski zbor je poslal za sovražnikom tudi motorizirano kolono črnih srajc, bersaljerjev in topništva. Potemtakem je sedaj v teku nova borba med italijanskimi in sovjetskimi četami.

Skupine italijanskih letal neposredno sodelujejo z italijanskimi oddelki. Italijanska izvidniška letala so kljub slabemu vremenu izvedla celo vrsto poletov, pri katerih so zbrala važne podatke o razvrščenju sovražnih sil. Italijanska bojna letala pa slej ko prej obvladajo ozračje nad bojiščem. V zadnjih dneh so imela celo vrsto spopadov s sovražnikom, ki so se vsi končali z njihovo zmago.

Kako je padla Odese

Po temeljiti topniški pripravi je sledil koncentričen napad nemških in rumunskih čet med neprestanim bombardiranjem strmoglavcev

Odese, 18. okt. s. Dva dni je rumunsko in-nemško topništvo, ki se je kolikor mogoče približalo notranjemu obrambnemu pasu Odese, obstreljevalo mesto. Na osnovi te topniške priprave so čete v četrtek zjutraj prejele ukaz za napad. Prve so napadle čete 4. rumunske armije. Napadi so se pričeli ob zori koncentrično v smerih od severa, zapada in vzhoda. Sovjetski odpor je bil izredno močan. Proti 10. uri dopoldne je težko topništvo poseglo v borbo in obstreljevalo daljnje objekte, lahko topništvo pa je sodelovalo pri napadalnih akcijah pehote. Čete so že prodrale v mesto, od ulice do ulice, od trga do trga. Letalske sile so intenzivno sodelovale pri teh akcijah in so v strmoglavskih položih vse dopoldne napadale mesto z bombami in strojnimi.

Ob 11. so napadalci zavzeli eno izmed glavnih postojank v borbi na nož. Na postojanki so takoj zavzele svoje mesto baterije lahkega topništva, ki so pričele obstreljevati druge sovražne postojanke na obeh straneh. Ob 13. uri so bile tudi te postojanke izvojevane. Prodor skozi sovražno obrambno črto se je že zelo razširil. Skozi vrzeli so pričele tedaj prodirati rumunske in nemške čete, ki so takoj prešle v zaključni napad.

Okrog 16. ure je bilo že več oddelkih okrajev zasledenih. Borbe so se nadaljevale vse do mraka in več ulic je bilo treba zavzeti z borbami na nož in z ročnimi granatami. Treba se je bilo boriti proti vojakom in partizanom, ki so streljali iz oken, s streh in balkonov hiš. Civilnega prebivalstva ni bilo nikjer opaziti med sovražnimi borbi. V nekaterih okrajih je prebivalstvo prišlo rumunskim in nemškim četam nasproti in jih je svečano sprejelo. Najhujše borbe so se razvele v luki, kjer so trajale tudi najdalje.

Rumunske oblasti so takoj poskrbele, da je bil živež razdeljen med prebivalstvo in posebni oddelki so pričeli takoj gasiti požare, ki jih je bilo v mestu zelo mnogo. Gorele so cele ulice. Vedno znova so nastajale eksplozije granat in min. Sovjeti so pogladi mnogo hiš v zrak.

Moskva se pripravlja na obrambo

Berlin, 18. okt. s. Tako v Moskvi kakor v Washingtonu potrjujejo, da so vsi tuji diplomati v Moskvi prejeli nalog, da se odselijo. Vest iz ruskega vira kažejo, da so nemške oklopne sile pridobile spet nekaj ozemlja na področju pri Kalininu kakor tudi pri Mozajsku. Dejansko se prodiranje nemških oklopnih sil v smeri od Kalinina in Mozajska proti Moskvi odvijajo z veliko hitrostjo.

viljo in povzroča zato v Moskvi velike skrbi. V Moskvi dele že od četrtega dalje orožje med ljudi. Manjši oddelki oboroženih delavcev in stražnikov zavzemajo svoja obrambna mesta. Na področju med vnanjim in notranjim obrambnim pasom mesta, je polno čet in oboroženih delavcev. Evakuacija otrok in žena, kolikor ne morejo sodelovati pri obrambi mesta, je v polnem teku.

Poziv moskovskega radija

Stockholm, 18. okt. s. Moskovski radio je večerj oddaljal nujen poziv prebivalstvu mesta, naj se pripravi na obrambo »do skrajnosti«. Proglas pravi, da se »bližajo mestu nevarni oblaki. Sovražnik je pred vratmi Moskve in nevarnost je zelo resna. Ljudje iz Moskve pa se bodo borili in nihče ne bo zamenjal svoje naloge.

Diplomati zapuščajo Moskvo

Stockholm, 18. okt. s. Tu je bila potrjena vest, da je osebje švedskega poslanstva v Moskvi skupno s poslanikom zapustilo sovjetsko glavno mesto. V poslanstvu je ostal začasno le neki poslaniški svetnik z nekaj uradniki. Tudi ameriško poslanstvo je že zapustilo Moskvo in odpotovalo na vzhod.

Ameriški poslanik zapustil Moskvo

Washington, 18. okt. s. Iz dobro poučenega vira se je izvedelo, da je ameriški poslanik v Moskvi z vsem osebjem poslanstva zapustil sovjetsko glavno mesto in se odstranil v notranjost dežele. Kraj, kamor je odpoval, ni bil objavljen.

Japonski poslanik odpoklican iz Moskve

Tokio, 18. okt. s. Zunanji minister je dal japonskemu poslaniku v Moskvi Takekavi in maloštevilnim japonskim državljanom, ki so še ostali v sovjetskem glavem mestu in večinoma pripadajo poslanstvu, nalog, naj čimprej zapuste Moskvo. Ni znano, kam bodo krenili.

Tudi angleška vojaška misija

Rim, 18. okt. s. Agencija Reuter je večerj objavila, da je tudi angleška vojaška misija, ki je bila akreditirana pri sovjetskem vrhovnem poveljstvu, zapustila Moskvo in se odpravila na vzhod.

Vojna na morju

Berlin, 18. okt. s. Iz pristojnih vojaških virov se je izvedelo, da so nemške letalske sile v času od 1. do 10. oktobra na Atlantskem Oceanu in v vodah okrog Anglije potopile 8 sovražnih ladij s skupno 24.000 tonami, poškodovale pa neko nadaljnje število ladij s skupno 29.000 tonami. Na Sredozemskem morju so nemška letala potopila 4.000-tonsko ladjo, poškodovala pa 4 parnike s 23.000 tonami. Končno so na Baltskem in Črnem morju potopila 7 sovjetskih ladij s skupno 27.400 tonami, poškodovala pa 16 ladij s 63.500 tonami.

Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli v Zagrebu

Zagreb, 18. okt. s. Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine Ekscelecna Grazioli si je včeraj ogledal Zagreb. Se v dopoldanskih urah je bil v notranjem ministrstvu pri notranjem ministru Artukoviću. V spremstvu vicekomandanta fašistične misije v Zagrebu, nacionalnega svetnika Bergamaschia, hrvatskega konzula v Ljubljani Ivančica in svojih najbližjih spremljevalcev se je Visoki Komisar odpeljal nato v Poglavnikovo palačo, kjer se je sestel s Poglavnikom. Razgovor je bil zelo priskrben. Predsedstvom vlade je Visokemu Komisarju izkazal vojaške časti oddelk ustaške milice.

Ob 13. je tajnik ustaškega pokreta Blaž Lorković priredil obed na čast Ekscelecni Grazioliju. Udeležili so se ga tudi notranji minister in zagrebški župan. Popoldne si je Visoki Komisar v spremstvu dr. Lorkovića in župana Wernerja ogledal delavsko naselbino, ki jo grade na periferiji Zagreba. Pozneje je bil v centralnih prostorih ustaškega pokreta, kjer so ga sprejeli tajnik dr. Lorković in njegovi sodelavci. Zvečer je zunanji minister Mladen Lorković priredil večerjo v čast gostom. Pri večerji so bili vsi glavni prvaki ustaškega pokreta.

Poglavnikova zahvala Hitlerju

Zagreb, 18. okt. s. Na izredni seji vlade je Poglavinik izrazil svojo globoko hvaležnost nemškemu državnemu poglavarju in nemški vladi za definitivno dodelitev vzhodnega Srema Hrvatski. Poglavinik je izrazil tudi svoje globoko zadovoljstvo in toplu čustva vsega hrvatskega naroda nad zmagami, ki so jih dosegle nemške in zavezniške oborožene sile v borbi proti najhujšemu sovražniku človečanstva. V tej borbi sodelujejo tudi hrvatski vojniki.

Po seji vlade so se maršal Kvaternik, zunanji minister in prosvetni minister odpeljali na nemško poslanstvo in so poslaniku izrazili zahvalo Poglavnika, vlade in hrvatskega naroda.

Požari in eksplozije v Gibraltarju

Tanger, 18. okt. s. Iz Gibraltarja je prišla vest, da je nastal večerj dopoldne velik požar v nekem večjem vojaškem skladišču. Skladišče je pogorelo do tal. V jutranjih urah je nastala tudi velika eksplozija na nekem parniku, ki so ga baš natovarjali. Več ljudi je bilo ubitih.

Nemški demanti

Berlin, 18. okt. u. Politično-diplomatska korespondenca je z vsa odločnostjo zavrnila govorice iz angleškega vira, po katerih naj bi bili Nemci pri izvojevanju Krete izravnavali z zemljo vasi Skinaji, Krasaji in Kanados ter izvedli cel pokol med civilnim prebivalstvom na otoku. Na vsem tem, pravi agencija, ni niti besedice resnice. Le prva vas je bila pri vojnih operacijah poškodovana. Nasprotno pa so Angleži v Iranu, kakor kaže primer s šahom Pahlevijem, postopali z ljudmi zelo nečloveško.

Nemško svarilo švicarskemu tisku

Berlin, 17. okt. u. V zvezi z razvojem na vzhodnem bojišču opozarjajo nemški listi na redke pojave popolnega nerazumevanja položaja, kakor ga n. pr. kažejo nekateri švicarski listi, zlasti baselska »National-Zeitung«. Ta list dvomi, da bi moglo kar koli zrušiti Stalinov režim v Rusiji. Glasilo nemških oboroženih sil takole odgovarja na to čudno nerazumevanje položaja: »Dejstvo, ki ga ne moremo prikriti, je, da časopis države, ki se smatra za nevtralen, skuša zabrisati sledove krvi, v katero je boljševežem vrgel narode Sovjetske Unije, in pri tem brani smrtnega sovražnika Evrope. Mi vidimo v tem slavošpevu dejanje odkritega sovražnika. Ako nam je česa žal sprito prepričevalnega in zmagovitega napredovanja evropskih sil na vzhodu, je dejstvo, da bodo žrtve na tem bojišču očitile tudi nekatere koticke Evrope, kjer nekatere brez primerne kure bojiševiškega terorizma niso sposobni razmislicati z zdravim razumom.

Živilske nakaznice za november

Važno pojasnilo o ureditvi in izdajanju živilskih nakaznic po novih določbah

Ljubljana, 18. oktobra. Informirali smo se na pristojnem mestu in smo dobili sledeča pojasnila o ureditvi izdajanja živilskih nakaznic po novih določbah.

1. Navadna — rumena — živilska nakaznica pripada vsem osebam obojega spola, ki ne opravljajo nobenih fizičnih težjih in napornejših del. Sem spadajo v glavnem osebe, ki so zaposlene po uradih in pisarnah in podobno, vsi otroci, šolarji, dijaki, gospodinjice, ki imajo služkinje, zasebniki, trgovci ter obrtniki, ki osebno redno ne opravljajo dela v svoji obrti.

2. Posebna — rdeča — živilska nakaznica (za ročne delavce) pripada vsem osebam obojega spola, ki se preživljajo od svojega ročnega dela. Sem spadajo hlapci, dekle, gospodinske pomočnice, gospodinjice brez služkinje, sluga, v splošnem vsi sezonski delavci, poljski delavci za časa trajanja poljskega del, vrtnarji, cestarji, cestni poletniki, obrtniki, ki osebno opravljajo svoja obrtniška dela, čevljarji, mizarji in žagari na stroji, dimnikarji, kleparji, ključavničarji, pleskarji in soboslikarji, soferji osebnih avtomobilov, trgovsko pomožne osebe, grafičarji razen tiskarstven, vse osebe, ki vršijo nočno službo vsaj dvakrat tedensko ali osemkrat mesečno (poljski, železniški in poštne nameščenci), stalni nočni, poljski in gozdni čuvaji itd.

3. Posebna — zelena — živilska nakaznica (za težke delavce) pripada samo osebam moškega spola, ki redno opravljajo tako fizično delo, ki zahteva znatno več porabe telesne moči kot navadno delo. Po predpisih pa ni težki delavec oni, ki opravljajo težko delo samo začasno ali le par ur dnevno ali samo nekaj dni. Brezposelnih in oni, ki zaradi sezonskega značaja dela, vrste poklica ali kakor koli drugače ne opravljajo več težkih del, niso težki delavci.

Na splošno se smatrajo za težke delavce vsi oni moški, ki se redno osebno bavijo s prevozništvom ali raznašanjem, nakladanjem ali skladenjem težkega materiala ali predmetov ter napornimi očiščevalnimi deli. Sem spadajo tudi postrežniki in pomošne (raznašalci pošte in brzojavk).

Posebej pa se smatrajo za težke delavce v raznih panogah industrije: drvarji in ročni žagari, delavstvo zaposleno v lesni industriji, pri žagah, pri ročnih in strojnih obdelavi lesa; delavstvo zaposleno v gradbeni industriji (zidarji, tesarji, krovci, kopači in tlačilci terena, podjaci, minirji, železarji itd.); rudarji in delavstvo, zaposleno v rudarski industriji v rovih in na

prostem; delavstvo pri pečen in obdelavi s trajnim ognjem v kovinarski industriji in mehaniki (kovarji, kurjarji in strojniki pri parnih strojih); premogari, delavstvo zaposleno v železniških, tramvajskih in avtomobilskih delavnicah in na pogajih; avtomobilski in strojevodje pri železnici, tramvajski vozniki; soferji tovornih avtomobilov in avtobusov; železniški, tramvajski in avtobusni sprevodniki; delavstvo v plinarnah, elektrarnah in vodovodih ter pri edinicah za vzdrževanje in napeljevanje elektrike, plina in vode; delavstvo zaposleno v papirni, kemični, cementni, opekarski, keramični, steklarski in emajlni industriji; delavstvo zaposleno v strojarstvu in tovarnah raznih industrijskih izdelkov, v kamnosekij, kamnolomih in gramoznih jamah, hladilnicah (industrija živil in pišca), v mlinskih, v luščilnicah, riž, klavci, gnetilci testa, črkostavci in listopisni, delavstvo v službi pri industrijskih strojih in napravah, dezinfektorji; organi finančne kontrole, orožniki in policijski stražniki ki vršijo policijsko službo.

Radi olajšanja dela preskrbovalnim uradom in čim pravičnejše razdelitve živilskih nakaznic, morajo napraviti podjetja, ki zaposlujejo težke delavce, takoj za vsako obdobje poseben seznam svojih težkih delavcev, ki stanujejo na področju dotične občine (podobno, kot so bile prijave težkih delavcev za september in oktober). V seznam morajo podjetja vpisati priimek, ime in očetovo ime delavca, rojstno leto in kraj, bivališče, natančen opis dela, ki ga opravlja ali poklic, ter trgovca, pri katerem prejema nakaznice za racionirana živila. Te sezname morajo podjetja poslati takoj posameznim občinam.

Enako morajo napraviti »sezname uslužbenec v nočni službi« za prejem rdeče nakaznice in posebej »sezname uslužbenec v terenski službi« (orožniki, policijski stražniki in organi finančne kontrole) za prejem zelenih nakaznic pristojne železniške, poštne, policijske in upravne oblasti, ter jih takoj dostaviti pristojni občini.

Kakor je razvidno iz prednjih pojasnil, se je držal »Prevod« pri odmeri obrokov živil in razvrstitvi upravičencev načela, da naj večji obrok prejme tisti, ki dela več in težje. Posebna pozornost pa je obravnavana težkim delavcem, katerim je povečan obrok kruha, oziroma moka, riža in testenin. Upamo, da bo videlo delavstvo v tej gesti preskrbovalnih faktorjev ves trud in vso skrb za delavstvo in da bo znalo to pravilno ceniti.

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana e il Delegato germanico per l'emigrazione

rendono noto

che, in seguito ad accordi conclusi fra il Governo Italiano e il Governo germanico, gli alloggi tedeschi stabiliti nella provincia di Lubiana o nati e pertinenti alla provincia stessa, hanno facoltà di emigrare nel Reich germanico e trasferirvi il loro patrimonio. La stessa facoltà è concessa ai cittadini germanici residenti nella provincia di Lubiana.

Per gli uni e gli altri l'emigrazione è assolutamente facoltativa.

Coloro che intendessero emigrare dovranno presentare, entro il 20 novembre 1941-XIX, personalmente o mediante una persona di propria fiducia, presso il Comune nel quale sono stabiliti, una dichiarazione di emigrazione in duplice, identico esemplare. Uno degli esemplari, sarà indirizzato all'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, l'altro al Delegato germanico per l'emigrazione, a Lubiana; non saranno accettate dichiarazioni discordanti nei due esemplari. L'esemplare della dichiarazione riservato al Delegato germanico sarà consegnato a colui che intende emigrare, previa verifica della concordanza del due esemplari da parte del Comune, munito del visto del Comune stesso.

La persona che intende emigrare dovrà quindi inoltrare tale esemplare immediatamente all'Ufficio germanico di Kocevie o di Lubiana.

Le persone che intendono emigrare nel Reich germanico e trasferirvi il loro pa-

trimonio dovranno altresì inoltrare non oltre il 20 novembre 1941-XIX all'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, in duplice esemplare una denuncia (di cui una destinata al Delegato germanico) di tutti i loro beni mobili ed immobili, corredato da una lista dei crediti e debiti. Tale denuncia deve essere ugualmente consegnata, in duplice esemplare, al Comune presso il quale è stata presentata la dichiarazione di emigrazione.

L'esemplare della denuncia riservato al Delegato germanico sarà consegnato a colui che intende emigrare, previa verifica della concordanza del due esemplari da parte del Comune, munito del visto del Comune stesso.

La persona che intende emigrare dovrà quindi inoltrare tale denuncia immediatamente all'Ufficio germanico di Kocevie o di Lubiana.

Gli interessati potranno ritirare i moduli per la dichiarazione di emigrazione e per la denuncia del patrimonio sia presso i Comuni che presso gli uffici germanici di Lubiana e Kocevie, presso i quali potranno inoltre ottenere tutte le informazioni inerenti all'emigrazione e al trasferimento del loro patrimonio.

Lubiana, 20 ottobre 1941-XIX.

L'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana Emilio Grazioli.

Il Delegato germanico per l'emigrazione Dr. Wollert.

Der Hohe Kommissar der Provinz Laibach und der Deutsche Umsiedlungsbevollmächtigte

geben bekannt,

daß auf Grund von Abkommen zwischen der Deutschen Regierung und der Italienischen Regierung die in der Provinz Laibach ansässigen oder dort geborenen und zuständigen Volksdeutschen das Recht haben, ins Deutsche Reich abzuwandern und ihr Vermögen dorthin zu transferieren. Dasselbe Recht steht den in der Provinz Laibach wohnhaften deutschen Staatsangehörigen zu.

Die Umsiedlung ist für die einen wie für die anderen freiwillig.

Die Umsiedlungswilligen müssen bis zum 20. November 1941-XIX selbst oder durch eine Vertrauensperson bei der Gemeinde, in der sie ansässig sind, eine Umsiedlungserklärung in zweifacher, gleichlautender Ausfertigung einreichen, von denen die eine an den Hohen Kommissar für die Provinz Laibach, die andere an den Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten in Laibach zu richten ist. Erklärungen, deren beide Ausfertigungen von einander abweichen, werden nicht angenommen. Die an den Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten gerichtete Erklärung wird dem Umsiedlungswilligen, nachdem die Übereinstimmung der beiden Ausfertigungen von der Gemeinde festgestellt worden ist, mit einem Sichtvermerk der Gemeinde versehen, zurückgegeben.

Der Umsiedlungswillige muß daraufhin diese Ausfertigung sofort an den Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten in Gottschee oder Laibach weiterleiten.

Ferner haben die Umsiedlungswilligen, die ihr Vermögen zu transferieren beabsichtigen, bis spätestens 20. November 1941-XIX

dem Hohen Kommissar für die Provinz Laibach eine Aufstellung ihres gesamten beweglichen und unbeweglichen Vermögens, mit einem Verzeichnis ihrer Forderungen und Schulden in doppelter Ausfertigung (eine Ausfertigung ist für den Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten bestimmt) einzureichen. Diese Erklärung ist ebenfalls in doppelter Ausfertigung bei der Gemeinde einzureichen, bei der die Umsiedlungserklärung abgegeben worden ist.

Die an den Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten gerichtete Vermögenserklärung wird dem Umsiedlungswilligen, nachdem die Übereinstimmung der beiden Ausfertigungen von der Gemeinde festgestellt worden ist, mit dem Sichtvermerk der Gemeinde versehen, zurückgegeben.

Der Umsiedlungswillige muß daraufhin diese Ausfertigung sofort an den Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten in Gottschee oder Laibach weiterleiten.

Die Beteiligten können die Formulare für die Umsiedlungserklärungen und für die Vermögensaufstellungen bei den Gemeinden, ferner bei dem Deutschen Umsiedlungsbevollmächtigten in Laibach und Gottschee erhalten, bei denen ihnen auch Auskunft über alle die Umsiedlung und Mitnahme ihres Vermögens betreffenden Fragen erteilt wird.

Laibach, den 20. Oktober 1941-XIX.

Der Hohe Kommissar für die Provinz Laibach
Emilio Grazioli
Der Deutsche Umsiedlungsbevollmächtigte
Dr. Wollert

Nova kolektivna pogodba za stavbno delavstvo

Ljubljana, 18. oktobra. Včeraj so podpisali zastopniki Pokrajinske delavske zveze in zastopniki vseh delodajalskih združenj stavbne stroke novo kolektivno pogodbo za stavbno delavstvo, ki je stopila v veljavo z 10. oktobrom 1941 ter pritičejo delavstvu od tega dne dalje že nove mezdne.

Nova pogodba se razlikuje od stare v sledečih določbah:

1) Vsi kraji so razdeljeni v tri mezdne razrede in sicer:

I. razred: Ljubljana ter kraji v občinah Jezica, D. M. Polje, Rudnik in St. Vid nad Ljubljano, dalje kraji Hrušica, Dobrunje in Rozto. Poleg tega spadajo v I. razred še vsa industrijska stavbna dela.

II. razred: Kraji Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Trebnje, Mokronog, Stična s St. Vidom, Višnja gora, Grosuplje, Ribnica, Vel. Lašče, Kočevje, Vrhnika, Borovnica z Bregom, Dolnji in Gornji Logatec, Rakek, Cerkljina, Stari trg in Lož.

III. razred: Vsa stavbna dela, ki ne spadajo v I. ali II. razred.

2) Nove najnižje mezdne so sledeče:

Pomožni delavci pod 18 let starosti: I. razred L. 2.60, II. L. 2.35, III. L. 2.10.

Pomožni delavci nad 18 let starosti: I. L. 3.50, II. 3.35, III. L. 3.—.

Kvalificirani delavci: (zidarji, tesarji itd.) do 1 leta praktičnega dela v stroki: I. L. 4.10, II. 3.60, III. L. 3.10.

Kvalificirani delavci po 1 letu praktičnega dela v stroki: I. razred L. 4.70, II. L. 4.20, III. L. 3.70.

Železokrivci, odrarji, minirji, ricarji itd. morajo imeti višje mezdne od najvišje mezdne delavcev v dotičnem mezdnem razredu.

Vsi delavci, ki so imeli že do sedaj višje mezdne, obdržijo višje mezdne najmanj do zaključka dotičnega dela.

Sključena pogodba velja za vsa zasebna stavbna dela. Za javna dela (gradnja cest, državnih poslopj itd.) pa bo nova mezdna tarifa določena tekom prihodnjega tedna.

Sobotni tržni dan

Ljubljana, 18. oktobra. Čeprav ni posebne razlike med tržnimi in navadnimi dnevi, je ob sobotah na živilskem trgu vendar nekoliko bolj živahno. Ob sobotah prihajajo gospodinjice bolj zgodaj na trg. Promet je živahnejši že zaradi tega, ker so ob sobotah odprte tudi mesarske stojnice.

Dovoz živil je že več mesecev skoraj povsem enak. Letos ni bilo takšnega navela na tržne prostore, da bi se prodajalci morali boriti za nje. V najživahnejši sezoni ni bilo mnogo več blaga kakor zdaj. Vendar se zdaj že pozna na trgu, da se bliža zima ter da so dozoreli vsi letni pridelki. Razumljivo je, da ni več

I. N. A. Istituto Nazionale Delle Assicurazioni Roma

Il più potente d'Europa. 22 Miliardi di Lire di capitali assicurati. Oltre 3 Milioni di persone assicurate in Italia e all'estero.

Tutte le polizze sono garantite dal Tesoro dello Stato.

Gli assicurati partecipano agli utili

Ogni forma di assicurazione sulla vita umana. Assistenze sanitarie gratuite. Facilitazioni per luoghi di cura.

Polizze abbinate ai Buoni del Tesoro 5% 1950

Durata anni otto
Durata anni venti

L'assicurato concorre immediatamente all'estrazione degli ingenti premi semestrali.

Informazioni e chiarimenti presso

Istituto Nazionale delle Assicurazioni

Agenzia Generale di Lubiana

VIA 3 MAGGIO N. 11 — TEL. 25-71

I. N. A. Istituto Nazionale Delle Assicurazioni (NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD) Roma

Najmočnejši zavarovalni zavod Evrope. Zavarovani kapital 22 milijard lir. Več kot 3 milijone oseb zavarovanih v Italiji in v inozemstvu.

Za vse police jamči Državni zaklad.

Zavarovanci so udeleženi na dobičku.

Življenjska zavarovanja v vsakovrstnih kombinacijah. Brezplačna zdravniška pomoč. Olajšave v zdraviliščih.

Police v zvezi z Buoni del Tesoro (Zakladni boni) 5% 1950

Zavar. doba 8 let
Zavar. doba 20 let

Zavarovanec je takoj deležen zbiranja ogromnih polletnih dobitkov.

Informacije in pojasnila pri:

I. N. A. (Narodni zavarovalni zavod).

Generalno zastopstvo

Ljubljana

CESTA 3. MAJA 8T. 11 — TEL. 25-71

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 18. oktobra: Katarina Medičejska.

Izven. Znižane cene. Začetek ob 18.15.

Konec ob 20.45.

Nedelja, 19. oktobra: Hamlet. Izven. Začetek ob 17.30. Konec ob 21.

Ponedeljek, 20. oktobra: Zaprt.

OPERA

Sobota, 18. oktobra: La Bohème. Izven. Začetek ob 18.15. Konec ob 21.

Nedelja, 19. oktobra: Netopir. Izven. Začetek ob 18.15. Konec ob 21.

Ponedeljek, 20. oktobra: Zaprt.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 19. OKTOBRA 1941-XIX

8: Napoved časa — poročila v slovenščini.

8.15: Poročila v italijanski, 8.30: Koncert organistke Margherite Nicotia.

11: Peta maša iz bazilike Sv. Annunziata iz Firence, 12: Citanje in razlaga evangelija v italijanski (pater Filippo Marino).

12.15: Citanje in razlaga evangelija v slovenščini (pater Krizostum Sekovanič).

12.35: Kvartet Jožek, 13: Napoved časa — poročila v italijanski, 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini.

13.30: Orkester pod vodstvom mojstra Angelina, 14: Poročila v italijanski, 14.15: Radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanica: orkestralna glasba, 14.45: Poročila v slovenščini, 17.15: Primož Simončič: Pospravljanje in konserviranje pridelkov — kmetijsko predavanje v slovenščini, 17.35:

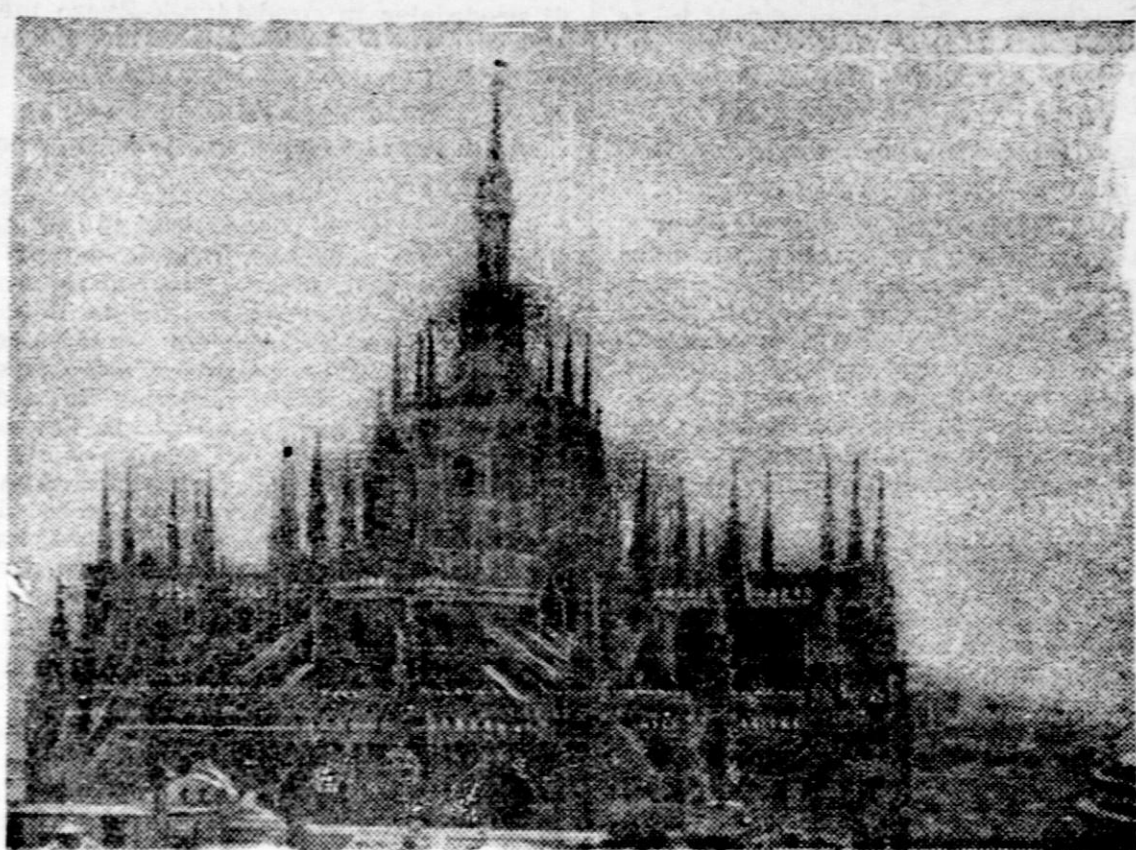
Koncert violinista Karla Sancina, pri klavirju L. M. Škerjanec, 19.30: Poročila v slovenščini, 19.45: Simfonična glasba, 20: Napoved časa — poročila v italijanski, 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.40: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Arlandija, 21.10: Godalni orkester pod vodstvom mojstra Manna, 21.35: Plošče — pesmi in melodije, 21.50: Vesti v slovenščini, 22: Godba na pihala pod vodstvom mojstra Storača, 22.30: Pesta glasba, 22.45: Poročila v italijanski.

PONEDELJEK, 20. OKTOBRA 1941-XIX

7.30: Poročila v slovenščini, — 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa, — 8.15: Poročila v italijanski, — 12.15: Sekstet Jandoli, — 12.35: Operetna glasba, — 13: Napoved časa — poročila v italijanski, — 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, — 13.17: Filmska glasba — orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizza, — 14: Poročila v italijanski, — 14.15: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Petralija, — 14.45: Poročila v slovenščini, — 17.15: Mladí orkester pod vodstvom dirigenta Adamiča, — 19: Tečaj italijanske, poučuje prof. dr. Stanko Leben, — 19.30: Poročila v slovenščini, — 19.45: Komorna glasba, — 20: Napoved časa — poročila v italijanski, — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, — 20.30: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Willyja Ferrea, v odmoru slovensko predavanje, — 21.50: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanica: operetna glasba, — 22.10: Koncert Rimskega kvarteta, — 22.45: Poročila v italijanski.

Milijardna vrednost milanske katedrale

Njena materijalna vrednost znaša 1,070,190.000 lir, idealna je pa seveda neizmerno večja

V Italiji je bila te dni kuriozna knjižica, posvečena kraljevi stavbi milanske katedrale. V knjižici so zanimivi podatki o tem božjem hramu, enem najlepših na svetu. Pisec Romussi je celo izračunal, koliko tehta ta sloveča cerkev. Po njegovih računih naj bi tehtala 148.320.000 kg.

Stavbnišče, kjer stoji meri 11.300 m² in predstavlja vrednost 67.800.000 lir, ker se računa kvadratni meter po 6.000 lir. Romussi je izračunal tudi kubaturo vseh stebrov, stebrov in vse plastične okraske, toda brez zvonika, okrasnih stebrov okrog njega, kipov itd. Kubatura znaša

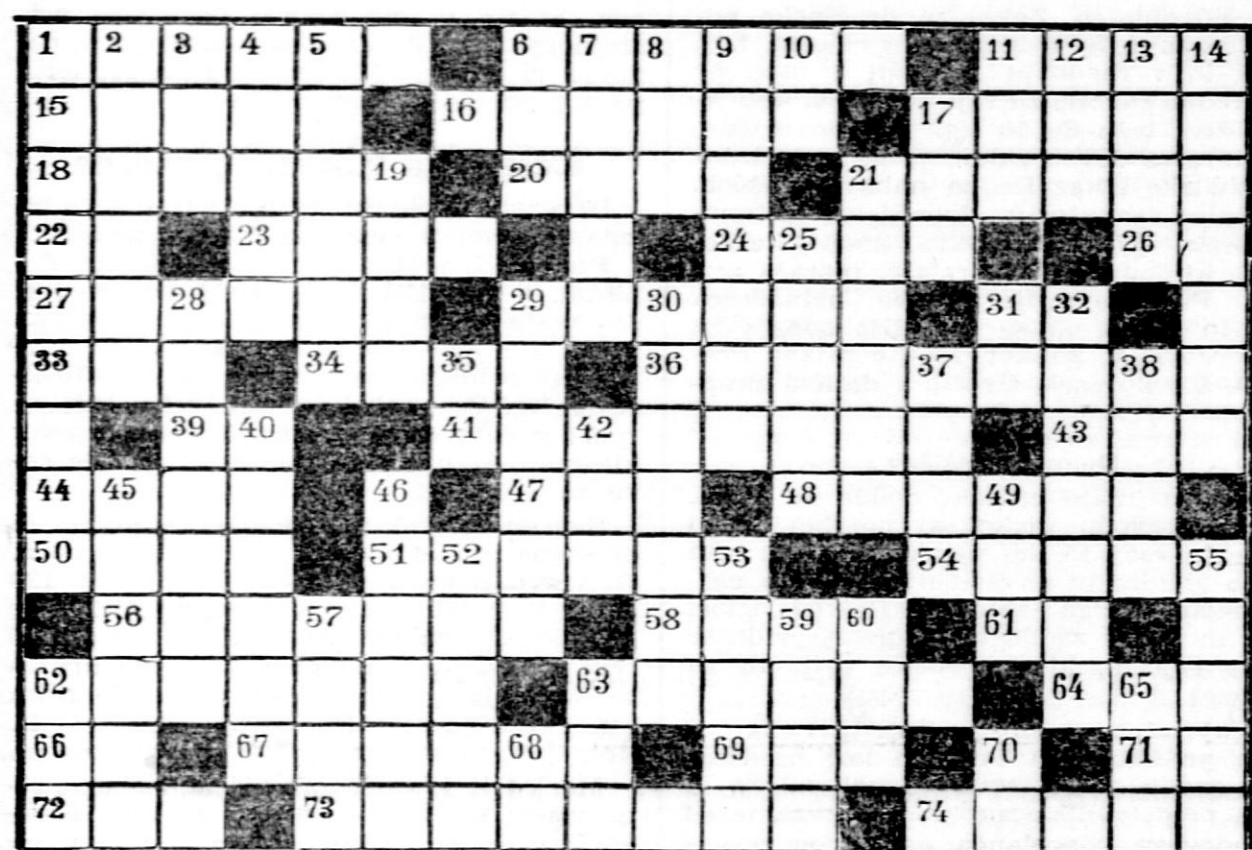
411.800 m³ in vsak se ceni na 1.800 lir. Tako dobimo 741.240.000 lir. Na katedrali je 145 stolpcev in Romussi jih računa po 400.000 lir. Vsa ta čuda gotoske arhitekture skupaj bi bila torej vredna okrog 88.000.000.

Najmanj 10.500.000 lir je vreden glavni zvonik. Drugi stiri zvoniki po 3.000.000 so veljali 12.000.000. Na katedrali je 3.300 kipov najrazličnejših velikosti v povprečni ceni 20.000 lir ali 66.000.000. Stiri zvonovi so vredni pol milijona, osrednji portal s svojo fasado 1.000.000. Stiri stranski portali fasade so vredni 2.400.000 lir. 45 velikih oken z barvnim steklom po 350.000 lir predstavlja vrednost 15.750.000 lir. 120 stranskih oken po 50.000 lir, pa predstavlja vrednost 6.000.000.

Vstopimo zdaj v katedralo samo. Glavni in dva stranska oltarja so vredni skupaj 5.000.000, drugih 12 oltarjev po pol milijona pa 6.000.000. Kripta in nagrobni spomenik sv. Karla 15.000.000, 52 kriptskih sedežev po 10.000 lir predstavlja vrednost 5.200.000 lir, enako vrednost pa predstavljata kor in knežsko prestol, 4.500.000 lir je vrednih 7 orgel, 2.500.000 lir pa dva pulpita. Cerkevni zaklad in posoda predstavlja vrednost 20.000.000, pohištvo zakristije in spovednic 6.500.000 lir. Šest slik iz življenja sv. Karla po 50.000 lir predstavlja vrednost 3.000.000. Končno ima milanska katedrala še 6 velikih gobelnov vrednih 2.080.000 lir.

Celotna vrednost katedrale bi znašala torej 1.070.190.000 lir. To bi pa bila seveda samo materijalna cena. Njena idealna vrednost je seveda neizmerno in se v denarju sploh ne da izraziti.

Križanka

Pomen besed:

Vodoravno: 1 roka v Srbiji, 6 utrujen od tekanja, 11 svetla zvezda, 15 jed, 16 kmečki delavec, 17 igralna karta, 18 italijanska reka, 20 beseda v očenašu, 21 boginja slovenske mitologije, 22 sredi vola, 23 višina, raven, 24 vsiljivo nadležna ženska, 26 osebnih zaimke, 27 veslaška prireditev, 29 poleg, tik, 31 kratka za znano nemško organizacijo nacistične stranke, 33 star slovenski veznik, 34 pokrajina v Prednji Aziji, 36 grenka pijača, 39 egiptsko božanstvo, 41 spada med postržno osebe, 43 osebnih zaimke, 44 nesrečna osebnost iz grškega bajoslova, ljubitelj tujega imetja, državotvoren narod, 50 mero, 51 poželjenje, ki v današnjih dneh ni vedno priporočljivo, 54 znanost, ki se peča z moralnimi odnosi, 56 slovensko mesto, 58 žensko krstno ime, 61 veznik, 62 založen z denarjem, 63 barabe, malovredni ljudje, 64 rimski pozdrav, 66 osebnih zaimke, 67 sestavni deli delnic, 69 kmečko popačen naziv za očeta, 71 število, 72 naziv visokih bviših jugoslovanskih pokrajinskih uradnikov in političnih eksponentov, 73 vrhovna sodišča, 74 moško krstno ime.

Navpično: 1 sodobno gibanje, ki stremi za uvedbo motorjev v promet, 2 precejšen, bogat, 3 otok na Jadranskem morju, 4 borilnica, igrišče, 5 spajati, 6 merska časovna enota, 7 azijsko pogorje, 8 prva žena, (množ.), 9 nemško mesto, 10 površinska mera, 11 ali, 12 turški dostojanstvenik, 13 zgodaj, 14 postaja, 17 tla, 19 pripadnik zgodovinskega naroda, 21 narodno žensko krstno ime, 25 metulj, 28

prebivalec primorskega mesta, 29 z noranje strani, 30 potrlost, ravodušnost, 31 oblika pomoznega glagola, 32 lastnina, 33 ime, 35 igralna karta, 37 moško krstno ime, 38 docela podoben, 40 naprava, pristoj, 42 sestavni del parnega stroja, 43 gospodovalno in vplivno področje, 46 racionalna hrana, 49 premikati se, 52 moralna vrline, 53 na mestu, brez premišljanja, 55 evropsko glavno mesto, 57 azijska država, 59 nemški filozof (fenc.), 60 žensko krstno ime, 62 hrast; vas pri Domžalah, 63 nad polovico facka, 65 ukaz, s katerim napodiš koga iz svojega prostora, 67 predlog, 70 kratka za telegraf in telefon.

Rešitev prejšnje križanke

Vodoravno: 1. napovedovalec, 12. zlom, 16. abeceda, 17. Una, 18. celina, 20. pene, 21. ironija, 23. Manon, 24. osat, 25. capota, 26. sito, 27. lit, 28. diva, 29. bor, 30. top, 32. inicijati, 36. Marlu, 38. ti, 39. Anatolijska, 42. topil, 43. aj, 44. ha, 45. Igor, 46. la, 47. Mik, 48. namera, 51. alt, 53. vajar, 54. oj, 55. tvar, 58. soja, 59. car, 61. Werfel, 63. R (deči) K (riž), 65. st (arejši), 66. patina, 68. županoviti, 72. maleotniki, 74. ovadi, 75. orači, 76. armatura, 78. aci, 80. pa, 81. Aca, 82. ak, 83. arena, 84. N. N., 85. stoji, 86. hvalnica, 87. kan.

Navpično: 1. Napolitanec, 2. Abesinija, 3. Penati, 4. očet, 5. ve, 6. edicija, 7. darovati, 8. vuna, 9. Anita, 10. laja, 11. cc, 12. zlat, 13. Inotipija, 14. ono, 15. manipulirati, 19. emirat, 22. opalograf, 26. som, 28. dinar, 31. olik, 33. Cahaj, 34. ilo, 35. oj, 37. Roma, 40. ira, 41. Altona, 49. morjala, 50. Atene, 52. l. s., 53. varovana, 56. vrata,

57. režimka, 60. aparat, 61. vilice, 62. Luka, 64. kva, 65. Stična, 67. točaj, 69. pitan, 70. Ada, 72. mops, 73. nprav, 77. Uri, 79. Inn.

Italijanščina in slovenščina

V mesečniku »Romana« je bilo oni dan objavljeno predavanje prof. Mattea Bartolija o odnosih med italijanščino in slovenščino. O tem je predaval Bartoli lani v oktobru v Ljubljani, ko je bil otvoren Institut za italijansko kulturo.

Glede na položaj mesta Ljubljane in Slovenije Matteo Bartoli trdi, da ju lahko smatramo istočasno za transalpinsko in subalpinsko. Zaradi tega se italijanska kultura tu ne more smatrati za tujo: to dokazujejo med drugim tudi stolnica in ostale cerkve. Glede odnosa italijanščine do slovenščine dokazuje jezikoslovna študija, da je stara slovenščina bila mnogo bolj bogata na vokalih in se je izogibala konzonantskih skupin, kakor n. pr. dn ter končnega h in n. Slovenščina je še do današnjih dni ohranila mnogo besed, ki se končujejo na vokal in jo to približuje italijanščini. V slovenščini se n. pr. uporabljajo popolnoma enake besede kakor v italijanščini, čeprav z drugim pomenom. Kot primer naveda besede mala, pala, mora, rana, drago, mimo, nego in druge, ki se drugače pišejo, toda enako izgovarjajo kakor boia, cesto, costi, mogli. Drago v italijanščini je skoraj nasprotno od pomena besede v slovenščini in mogli, nimajo nič skupnega oziroma bi vsaj ne smeli imeti z molji, kakršen pomen ima ta beseda po slovenski izgovorjavi.

Gallupov zavod je pristranski

Nemški tisk posveča vedno večjo pozornost Gallupovemu zavodu v Združenih državah. Nemški listi pišejo, da deluje ta zavod po navodilih predsednika Roosevelta in sicer tako, da dobiva pod krinko »tako znanega javnega glasovanja« na ameriško javnost vedno večji politični vpliv, ki ga ne smemo podcenjevati. Na nemški strani opozarjajo, da je tudi ameriška javnost že večkrat kritizirala in odklanjala statistične podatke, ki jih od časa do časa objavlja Gallupov zavod. Naglašajo se zlasti, da se obrne Gallupov zavod na neznanost število ljudi, samo na 5000 do 60.000 in da zato ne more govoriti o ameriškem javnem mnenju.

Če si ogledamo delo Gallupovega zavoda recimo ob koncu leta 1938 ali v začetku leta 1939, pridemo do zaključka, da je ta dozdnevno nepristranski zavod sistematično podžgal s svojim »glasovanjem« vojno psihozo v Združenih državah v Rooseveltovem smislu in podprl pristaje vojne v Washingtonu. Nemški listi pišejo,

da se je ravnal Gallupov zavod po Rooseveltovem zgledu. Njegove ankete so bile vedno drzejše od platončnih vprašanj, dali smejo Združene države dovoliti, da bi bila Anglija s svojimi zavezniki poražena, do vprašanja o nevtraliznem zakonu, o zakonu o pomoči Angliji itd. Gallupov zavod je hotel tako dokazati, da je javno mnenje v Ameriki na Rooseveltovi strani. Namen te akcije je jasen. Ze dejstvo, da Gallupov zavod pogosto obravnava

va vprašanja, ki jih sproži Roosevelt šele pozneje, je dovolj značilno. Metode in vsebina Gallupovih anket razprše vsak dvom o njegovem poslanstvu. Jasno je, da je to tendenciozno podjetje v smislu Rooseveltove politike.

Tako zaključujejo nemški listi svoje razglabljanje o Gallupovem zavodu, ki igra v ameriški javnosti vedno pomembnejšo vlogo.

Obnovljena Puccinijeva „La Bohème“

Vzglodna uprizoritev popularne opere po štriftofu, Debevcu in Franzu

Ljubljana 18. oktobra.

Desetletja je že Puccinijeva »La Bohème« med najbolj priljubljenimi operami tudi slovenskega repertoarja. Zdi se, da Puccinijeva popularnost celo narašča. Njegove opere Bohème Butterfly in Tosca so dosegle na našem odru ogromno število uprizoritev z najrazličnejšimi solisti in vselej z resnično globokim uspehom.

Zdaj so nam dirigent N. Štriftof režiser C. Debevec in scenograf ing. E. Franz ustvarili zopet novo uprizoritev, ki bo brez dvoma ponovno navduševala in privlačevala. Zanimala bo predvsem z velikim napredkom v režiji in inscenaciji, s katerim se je nova La Bohème dvignila nad vse prejšnje uprizoritve. Nova prizorišča: podstrešni atelijski kot bivališče slikarja, pesnika, glasbenika in filozofa, prostor pred obcestno krčmo tik mitnice in s pogledom na pariški predkraj ter terasa pred kavarno Momus ob starinarski vedno živahni pariški ulici so po ing. Franzu podana izredno učinkovito, slikovito in prikupno. Režiser Debevec je bil dejavni čim več razglabljanosti, značilnih posebnosti in potez okrog l. 1830. Zlasti težko uprizorljivo 2. dejanje pred kavarno Momus je postavil v zvezi z temni odra presenetljivo realistično; s pritegnitvijo paglavcev, ki kar dobro pojo in igrajo noredno zvedavost, je dal življenju teh prizorov novo pestrost.

N. Štriftof je opero kapkap skrbno pripravil, dal glasbi ognjevo tempo, solistom in zborom, zlasti pa orkestru čim več duše, bleksa in lepote. V tem stremeljenju ga je podprl zborovodja R. Simoniti in je 2. dejanje z veliko množico vsekakor najtežje na tudi najefektnije uprizorjeno s pevске in igralske strani odlično.

Odveč je še danes pisati o Puccinijevi glasbi, ki je zmagala s publiko proti vsem konservativnim kritikom tako, da je postal Puccini operni skladatelj največjih uspehov na svetu in je v mnogih seznan presegalo število uprizoritev njegovih del vsa druga. Kritiki so mu očitali kinodramatično libretov, češ da so premešana z mrzlo brutalnostjo borzianca, ki si z matematično gotovostjo pripravljala uspeh; očitali so mu glasbeno sentimentalnost, ki se je že pojavila v »Manon Lescaut« (1893), se stopnjevala v »Bohème« (1896) in dosegla višek v »Butterfly« (1904). Ta sentimentalnost trga naše živce in pretresa srca da moramo med solzami končno kapitulirati, čeprav se nam »teater« še tako upira.

Očitali so Pucciniju, da je majhen manierista, ki zna ustvarjati le koprneče melodične drobtinice, debelo efektne trivialitete, harmonična dražila, koketne koloritične odprte kvinte, ki so v Bohèmi in Tosci tipične. Toda končno so morali priznati, da je mali manierista tudi velik melodist, ki je brutalnost in sentimentalnost uveljavljal v obrambo kruto, krivico preganjanjih poštenjakov (Tosca, Mario Cavaradossi) in za pretresljivo dramatsko slikanje duševnosti nesrečnic in nesrečnikov, nežnih in bolnih (Butterfly, Mimi, Manon).

Koliko solz se je že pretečilo ob Puccinijevi Mimi, Butterfly in Tosci, a teh solz poslušalcev ni sram, ker jih izjavi etika. In glasbeno tehnično je nesporno, da se tekst, glasba in občutje v Puccinijevih delih idealno popolno skladajo ter da je v njih orkestralno spremljanje kot problem rešeno vzgledno. Njegov recitativ je melodičen in ga nosi orkester, njegov arioso čisto poetično nežen in globoko čustven, njegov orkester mojstrski, večinoma veleokusen, vedno pa učinkovit. Puccinijev Gianni Tschicchi je vzor komične opere.

Odtod Puccinijev mednarodni uspeh. S Puccinijevimi smrtjo (1924) je izgubila svetovna operna umetnost največjega umetnika svojega časa, velika, ki stoji v popularnosti tik ob Verdiju in Rossiniju.

Slovinci, odlično muzikalni narod, se je vrednosti Puccinijev takoj zavedel in gojil njegove opere — vse od »Manon« do zadnje »Turandot« — z ljubeznijo.

Glede prvih solistov smo bili v »Bohème« včasih v nekaterih partijah gotovo še močnejši, toda v celotni uprizoritvi »Pohème« nismo dosegli višine Štriftof-Debevec-Franzove.

Starost in nagnjenost k raku

Dejstvo, da napake rak navadno k tej bolezni nagnjene ljudi okrog 50 leta, spravlja nekateri zdravniki v zvezo z izprememami v hormonalnih procesih v človeškem telesu, do katerih pride v teh letih. Okrog 45. leta začnejo pojavit hormoni spolnih žlez, zato pa doseže razvoj hormonov čitne žleze in možganskega podveska svoj višek. Telo ne raste več in regeneracijski procesi potrebujejo že manj hormonov. Ta razvoj prevladava razvoj hormonov spolnih žlez tako, da ostane večja količina hormonov čitne žleze in možganskega podveska. In ta višek se vrže na drugo pot rasti, namreč na nove tvorbe. To smatrajo zdravniki za skupni vzrok atrofije, klimakterija, basedove bolezni in raka.

Ameriški kredit Chile

Čilsko finančno ministrstvo se pogaja s severoameriškim finančnim zavodom za večje posojilo za nakup surovin. Zadnje čase se je ameriški uvoz iz Čile znatno povečal. V prvih petih mesecih lanskega leta je uvozila Amerika iz Čile za 23,7 milijonov dolarjev blaga, letos pa za 41,1 milijon.

Spomenik kaplji

Izmed vseh čudašnih spomenikov, kar jih je na svetu, je gotovo najbolj čudaški oni v mestu Pirados v Čile. Predstavlja namreč ogromno deževno kapljo, izklesano iz velikega kosa marmorja. Ta kraj ima zelo malo padavin. Leta 1936 je pa po 90 letih zopet enkrat pošteno deževalo in v spomin na ta izredni dogodek so postavili spomenik deževni kaplji.

Vulkan s plinsko masko

Pred nekaj desetletji so se kmetje v Nikaragui pri obalah pritožili, da jim plini, ki uhajajo iz bližnjega vulkana Masaya, delajo veliko škodo. Oblasti so to ugotovile in poverile skupini nemških inženjerjev nalogo, da nevtralizirajo iz vulkana uhajajoče pline. Inženjerji so takoj zgradili kovinsko streho čez žrelo vulkana, v katero pa so vdelali ogromen ventil s kompliciranim sistemom cevi, po katerih uvažajo v žrelo kemične snovi, ki neposredno nevtralizirajo vulkanske pline. Naprava se je v zadnjem času obrabila, tako da so morali ogromno plinsko masko vulkana popraviti.

Svojevrsna žalitev

Tržaški »Piccolo« poroča o zanimivem procesu pred tržaškim kazenskim sodiščem. Neki Anton Sauri se je v avgustu v neki tržaški gostilni sporekel z nekim Venutijem. Od besed sta kmalu prešla k dejanju, tako da so morali intervenirati policijski stražniki, ki so ju pozvali, naj zapustita gostilno. Razjarjeni Venuti je za zaklical stražnike: »Ti si agent GPU! Bil je seveda takoj aretiran in sodišče ga je v sredo obsodilo na 10 mesecev ječe zaradi žalitve javnih oblasti.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

Toda že se je pojavila pred menoj senca, za njo pa še druga. Iz teme je stopil redar in grozen glas je kričnil dvakrat ali trikrat: — Držite ga! ... Kroglja mi je zaživžgala mimo ušesa. V strahu sem se pogljal mimo iztenjenih rok, ki so me hotele zgrabiti in že sem bil v temni ulici, potem pa v drugi. Tako se mi je posrečilo uiti zasledovalcem.

Pihli dve minuti sta minili v trenutku, ko sem ušel Dicksonu in ko sem ostal sam, stoječ na drhtečih nogah pred veliko hišo, kjer je bil na prečelju napis: Brata Robinson & Co.

Nisem bil še rešen. Moji sovražniki so bili očitno znova odkrili sled za menoj, kajti na koncu ulice sem zaslišal nagle korake. Tisti hip sem stal v polni svetlobi in če bi bil zbežal, bi me bili gotovo opazili.

Moje sklenje je bilo naglo storjeno. Smuknil sem naprej ob zidu, ki sem se nanj opiral in opazil odprta vrata, skozi katera sem skočil v hišo.

XXIII.

HISA

Bi sem na hodniku, kjer je bilo na obeh straneh polno zabojev in svečnjev, pokritih s plaitami iz po-voščenega platna.

Stal sem nekaj časa nepremično v strahu, da bi moji čevlji, dotikajoči se glasno tal, ne izzvali na hodniku vznemirjivega odmeva. Toda okrog mene je ostalo vse tiho.

Tisti, ki so me stražili, so pač vedeli, kaj je njihova dolžnost. Slišal sem besede: — Gotovo je zbežal po Wardour Streetu. Zaklical jih je osoren, hripav glas.

To je bil glas Billa Sharperja. Bilo je jasno, da mi ni bil za petami samo detektiv Allan Dickson. Preganjali so me tudi Manzanovi pajdaši. Če bi ušel tolikim sovražnikom, bi pač lahko govoril o sreči, — sem pomislil.

Skoraj četrte ure sem stal naslonjen na blago, nakupičeno na hodniku. Šele, ko sem se prepirčal, da so moji zasledovalci izgubili sled za menoj, sem jel mirneje presojati položaj.

Pred seboj sem videl dva izhoda: Bodisi vrniti se skozi vrata na ulico ali pa ostati do jutra v tem skladišču, ki mi je služilo zdaj za zavetišče. Poznal sem dobro to trgovino, ker sem pogosto prihajal v njo, ko sem rabil ta ali oni toaletni predmet. Vedel sem, kje so vsi oddelki, v katerih sem se pogosto zalagal, seveda brezplačno.

Nekaj časa sem se oziral okrog, potem sem bil pa že orientiran tako, da me ni nihče motil. Ko sem bil manekena povsem slekel, sem ga hitro potisnil pod pult in oblekel njegovo obleko. Pristojala mi je dobro. V en žep sem spravil denarnico, v kateri sem imel bankovce miss Mellisove in ki sem jo bil pre-

londonski policijski uradi so gotovo že imeli moj opis. Moral sem si torej preskrbeti dostojnejšo obleko.

Stopajoč po prstih po širokem stopnišču, pokritem z rdečo preprogo, sem si čestital, da me je zaneslo srečno naključje v hišo, kjer sem se mogel brezplačno obleči.

Prišel sem v prvo nadstropje, ko sem naenkrat zaslišal glasove. Urno sem legel na trebuh in nepremično oblekal. Mimo mene strčila dva nočna stražnika, ki se držali v roki in se niti ne ozirali na svetlo na tla. K sreči me nista opazila. Ko sta odšla, sem nadaljeval svojo pot gori in prišel sem v oddelke za moško konfekcijo. Tam so visele desno in levo v dolgih vrstah moške obleke. Tu pa tam je stal v svoji nepremičnosti maneken, podoben človeku, prežetemu na ugodno priliko za zločin. Malo je manjkalo, da nisem podrl enega, ki je žalostno zaškrpjal na svojem podstavku. Naravnal sem ga in ugotovil, da je točno moje postave. Položil sem ga previdno na tla in ga jel slačiti. Čim sem ga malo bolj stisnil, se je začelo iz njega škripanje, kakor da stoka. Brez težave sem mu slekel suknjč in telovnik. Precej dolgo sem mu slačil hlače.

K sreči je bil ta oddelk tistega večera zelo slabo zastražen tako, da me ni nihče motil. Ko sem bil manekena povsem slekel, sem ga hitro potisnil pod pult in oblekel njegovo obleko. Pristojala mi je dobro. V en žep sem spravil denarnico, v kateri sem imel bankovce miss Mellisove in ki sem jo bil pre-

vidno skril pod srajco. Iz svojega starega telovnika sem spravil v novi kovance, ki sem jih bil razmestil po spodnjih stranskih žepih, potlej sem pa jel iskati suknjo.

Pri tem se je pripetilo nekaj, kar mi je malone postalo usodno. Naenkrat se je namreč pojavil nočni čuvaj, ki njegovih korakov nisem slišal. Prihajal je naravnost proti meni in nisem se mu mogel izogniti. Obstal sem nepremično, glavo nekoliko sklonjeno na desno in povesenih rok. Čuvaj me je najbrže smatral za manekena in tako je šel mimo, ne da bi se ustavil. Toda ustrašil sem se bil tako, da sem se ves tresel. Podvojil sem previdnost in prišel končno do oddelka, kjer so visele suknje. Pomeril sem jih nekaj in končno sem izbral pravo. Bil je krasen kožuh in zdelo se mi je, da mi bo koristil bolj, nego suknena suknja. Manjkal mi je še kloбок. Trajalo je pa dobre pol ure, preden sem našel oddelke za kloboke. Tam sem si izbral mehak kloбок.

Tako sem bil oblečen od pete do glave. Treba je bilo počakati samo še do jutra, da bi odprli trgovino in da bi lahko neopaženo smuknil iz nje. Nisem vedel, koliko je ura, ker sem bil pustil svojo uro doma. Ta povrnost se je dala lahko popraviti. V oddelku za bižuterijo sem si izbral krasno uro in zlato verižico. Mimogrede sem pa vzel še tri ali štiri dragocene prstane. Poleg tega sem se dobro založil z nakitom za Edito. Tisti hip nisem vedel, da-li jo bom še kdaj videl. Takoj sem pa pomislil, da bi pač podaril ta nakit njeni naslednici, če bi Edite nikoli več ne videl.